

Opium en lösning när bistånd inte når fram

Inget land i världen producerar så mycket opium som Afghanistan. Förra året uppgick värdet av produktionen till mer än tre miljarder dollar. Det är mer än någonsin tidigare. Sedan 2002 har ytan åkermark för odling av opiumvallmo, som opium utvinns ifrån, fyrfaldigats. Orsakerna till utvecklingen går bland annat att finna i två avlägsna distrikt i nordvästra Afghanistan.

Bland invånarna i distriktet Ghormach, i provinsen Badghis, beskrivs den otillgängliga bergsdalen Jahri-e-Shiah som ett centrum för narkotika- och vapenhandel. Närheten till den av talibanerna kontrollerade marknaden i Bazar-e-Shakh, i granndistriktet Qaisar, i provinsen Faryab, bidrar också till den illegala affärsverksamheten.

Opiumvallmo har alltid odlats i Badghis, men från 2015 till 2017 skedde en explosionsartad produktionsökning på mer än 200 procent. Provinsens odlade yta med opiumvallmo ökade från 12 891 till 37 489 hektar. Detta enligt FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott, UNODC.

Framför allt skedde ökningen i de två distrikten Ghormach och Murghab, som 2017 stod för 81 procent av all opiumproduktion i provinsen. Även om det fortfarande odlas mer opium i provinsen Helmand kan bara ett distrikt i Helmand mäta sig med opiumproduktionen i de två små distrikten intill gränsen till Turkmenistan.

HISTORIEN OM HUR Ghormach och Murghab kom att bli storproducenter av opium är en spegelbild av utvecklingen i det moderna Afghanistan. Provinsen Badghis

Opiumodlingar i Badghisprovinsen.

kontrollerades under 1990-talet av talibanerna. I slutet av 1990-talet pressades de tillbaka av provinsens lokala krigsherrar och makthavare, men de behöll ett fotfäste i Ghormach och Murghab.

Inom den Nato-ledda Isaf-insatsen föll det under 2000-talet på Spaniens lott att sköta säkerheten och leverera bistånd till Badghis. Spanjorerna lyckades aldrig få kontroll över provinsens alla sju distrikt, allra minst Ghormach och Murghab.

Enligt underrättelserapporter från 2006 och 2007 gjorde den utbredda korruptionen i Badghis det omöjligt att hindra opiumvallmoodlingar och opiumproduktion från att växa i provinsen. Det stod också snart klart att talibanerna opererade alltmot fritt i distrikten Ghormach och Murghab. Opiumvallmon odlades snart öppet utefter vägar och intill byar och samhällen.

Officiella dokument gör gällande att Ghormach 2007 blev en del av grannprovinsen Faryab, men den lokala provinsregeringen erkände aldrig detta. Den var rädd att förlora det statliga bidrag som utgår till provinser som är opiumfria. I Faryab var det de norska truppernas uppdrag

FOTO:SEAIR21/FICKR

att sköta säkerheten och stödja utvecklingsinsatser, men inte heller Norge fick kontroll över Ghormach.

FÖRUTOM NÄRHETEN till Turkmenistan är Ghormach även militärstrategiskt viktigt. Talibanerna har därifrån kunnat rikta attacker mot afghanska säkerhetsstyrkor i

”Afghanistan behöver hjälp med att stoppa opiumproduktion”

AFGHANISTANS anti-narkotikaminister Salamat Azami förklarar den ökande opiumproduktionen i landet med ökad osäkerhet. Vid en givarkonferens i maj 2017 värdade hon om internationellt bistånd för att kunna utrota opiumvallmon.

FN:s kontor för narkotikakontroll och förebyggande av brott, UNODC, kunde i november 2017 rapportera att Afghanistans opium-

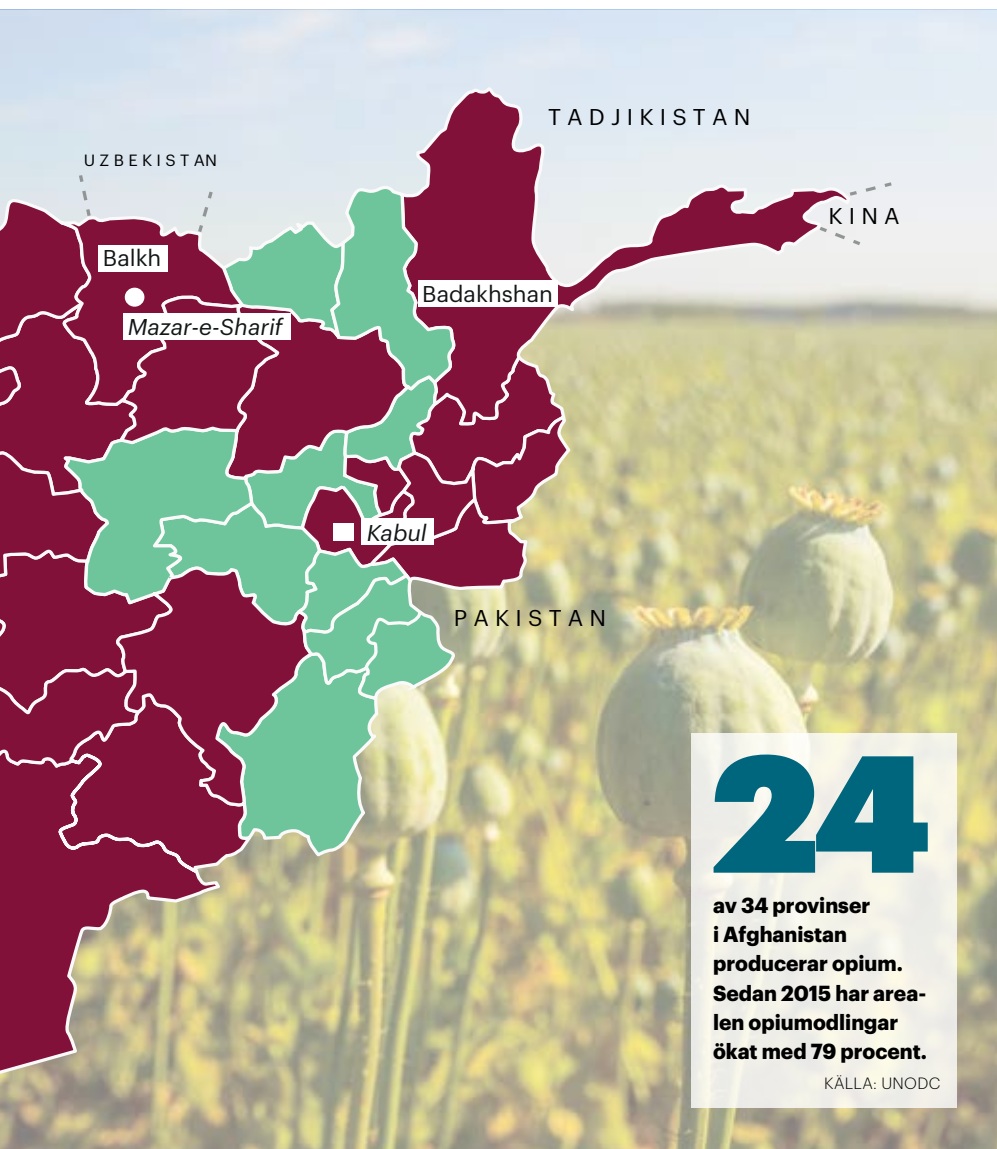
vallmoodlingar till ytan vuxit med 79 procent sedan 2015. Samtidigt som produktionen av opium i landet ökat med 270 procent under samma period hade också insatserna för att försöka få stopp på produktionen minskat med 80 procent.

Vid givarkonferensen i Kabul uttryckte Salamat Azami en oro för de växande opiumvallmoodlingarna. Hon sa att opiumproduktio-

nen bidrar till ett osäkrare Afghanistan och att opiumproduktionen är en stor utmaning för landets ekonomiska och politiska utveckling.

– Narkotikasmugglare finansierar terrorgrupper med pengar som de tjänar på sin illegala affärsverksamhet. Vi bevittnar sedan dödliga attacker som utförs av terrorister i vårt land och vår region, sa Salamat Azami.

MOHAMMAD HALIM KARIMI/PAJHWOK AFGHAN NEWS

24

av 34 provinser i Afghanistan producerar opium. Sedan 2015 har arealen opiumodlingar ökat med 79 procent.

KÄLLA: UNODC

KARTA: MARKUS HÅKANSSON FOTO: SHUTTERSTOCK

nomsnittet i Badghis, men opiumvallmons utbredning har gjort att de andra grödorna fått ge vika.

UNODC:s satellitbilder över Badghis visar att en tredjedel av provinsens jordbruksmark bestod av opiumvallmo 2016. Den odlades då i provinsens alla sju distrikt, inklusive det distrikt där Spanien och Norge nyligen avslutat sina säkerhets- och utvecklingsinsatser.

INVÅNARNA I BADGHIS är några av landets fattigaste. I frånvaro av nationella och internationella insatser för att bidra till en utveckling i provinsen valde invånarna att satsa på opium. Enligt UNODC fördubblades värdet på opium mellan 2015 och 2017. De har bidragit till att många övergett odling av vete, malt och majs.

Såväl odlingen av opiumvallmo, som produktionen och smuglingen av opium i Badghis kontrolleras framför allt av taliberna. Närheten till Turkmenistan är viktig. Enligt UNODC passerar ungefär en tredjedel av allt opium som smugglas ut ur Afghanistan Turkmenistan. Det är början på den så kallade Balkanrutten, där opium och heroin når europeiska köpare via Turkiet och sedan länderna på Balkan.

Mycket av det opium som produceras i Badghis förs också ut ur landet via grannprovinsen Herat, som gränsar till både Turkmenistan och Iran. Även Iran är en del av Balkanrutten. Den stora majoriteten av den afghanska opiumproduktionen når omvärlden via Tajikistan och Pakistan. ●

ARTIKELN ÄR EN REDIGERAD VERSION AV EN LÄNGRE ARTIKEL, "HOW NEGLECT AND REMOTENESS BRED INSURGENCY AND A POPPY BOOM: THE STORY OF BADGHIS", AV JELENA BJELICA PÅ AFGHANISTAN ANALYSTS NETWORK. ÖVERSÄTTNING: ERIK HALKJAER

Faryab och ner mot huvudvägen till Mazar-e-Sharif, i provinsen Balkh.

För att tvinga bort talibanerna upprättade Nato, med amerikanska styrkor i spetsen en bas i Murghab 2010–2013. Det gjorde, enligt UNODC, att vallmoodlingarna tillfälligt minskade, men i takt med att Isaf avslutade sitt uppdrag i Afghani-

stan 2013–2014 bredde vallmoodlingarna i Ghormach och Murghab ut sig igen.

Det afghanska jordbruksdepartementet och FN:s livsmedelsprogram WFP gör gällande att jordmänen i Badghis är mycket god. Här odlas framför allt vete, malt och majs. Även år då veteskördarna i resten av landet är sämre brukar de ge långt över ge-

Opiumproduktion i Afghanistan

75 **85**

procent av **VÄRLDENS OPIUM** producerades i Afghanistan 2016.

KÄLLA: UNODC WORLD DRUG REPORT 2017

procent av opiumproduktionen skedde i områden som kontrolleras av eller som stödjer **TALIBANERNA**.

FRÅN VALLMO TILL HEROIN

- I västvärlden är det i dag ovanligt att röka torkat opium, men det är fortfarande vanligt på den afghanska landsbygden.
- För att tillverka heroin utvinns först morfin och morfinbas ur opiumvallmons omogna frökapslar. Genom att tillföra vissa kemiska till-

satser kan sedan heroinbas utvinnas ur morfinbasen. Heroinbasen kan rökas eller spädas ut med syra för att injiceras.

- Förutom morfin innehåller opiumvallmo en rad andra opiater som används både i illegala droger och receptbelagda läkemedel.